

Marek Zawartka

Prawne uregulowania związane z ograniczeniem agresywnych zachowań pseudokibiców na imprezach masowych oraz w związku z ich organizacją

Przegląd Naukowo-Metodyczny. Edukacja dla Bezpieczeństwa nr 1, 13-30

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Marek ZAWARTKA
Uniwersytet Jagielloński

PRAWNE UREGULOWANIA ZWIĄZANE Z OGRANICZENIEM AGRESYWNYCH ZACHOWAŃ PSEUDOKIBICÓW NA IMPREZACH MASOWYCH ORAZ W ZWIĄZKU Z ICH ORGANIZACJĄ

Rozkwit bandytyzmu na polskich stadionach datuje się na lata 90. ubiegłego wieku, kiedy to stadiony były przestarzałe, a policja słabo wyszkolona, dzięki temu pseudokibice mieli ułatwioną drogę do wyładowywania swojej agresji podczas zawodów sportowych. Do porządku dziennego weszły tzw. ustawki, które choć początkowo odbywały się z dala od stadionów i policji, szybko stały się nawykiem bez względu na miejsce pobytu chuliganerii.¹ Wzrost ilości zachowań wandalizmu i niewłaściwa organizacja imprez masowych, luki prawne, były przyczynami wielu tragedii rozegranych na stadionach piłkarskich. Zachowania pseudokibiców przez wszystkie lata, kiedy nie przykładano odpowiedniej wagi do zabezpieczania imprez, urosły do rangi problemu. Współczesnemu sportowi, zwłaszcza tym jego dziedzinom, które gromadzą na widowniach tłumy, towarzyszy zjawisko chuligaństwa stadionowego. Grupa ludzi, zwanych pseudokibicami lub szalikowcami, może stanowić duże zagrożenie dla przeprowadzenia sportowej imprezy masowej. Odznacza się ona wyjątkowo agresywnymi formami zachowania, takimi jak: brutalność, wandalizm i wulgaryzm językowy, a kibicowanie określonej drużynie stanowi czynnik grupowej tożsamości (mało istotny jest wynik sportowy, natomiast liczy się to, czy dana grupa potrafi się wyróżnić wobec innych tego typu grup kibiców). Dla tych ludzi sam mecz nie jest formą rozrywki, ale okazją do wyrażenia swojej nienawiści do innych kibiców oraz służb porządkowych i zdobycia respektu wobec siebie i grupy, którą reprezentują.

Celem niniejszego artykułu jest analiza regulacji prawnych mających wpływ na zapewnienie bezpieczeństwa w trakcie imprez masowych, a w szczególności meczy piłki nożnej rozgrywanych na stadionach piłkarskich oraz próba odpowiedzi na pytanie, czy dotychczasowe działania w Polsce i w innych państwach Unii Europejskiej w zakresie zapobiegania agresywnym zachowaniom pseudokibiców są skuteczne i efektywne.

Podczas gdy w Europie problemem bezpieczeństwa na imprezach sportowych zajęto się w 1985 roku, w Polsce pierwszy dokument regulujący sprawy imprez masowych wprowadzono w 1997 roku. W latach 90. na Wyspach Brytyjskich działały już „Banning Order”, czyli zakazy stadionowe, a osoby z tymi zakazami objęte zostały dodatkowymi środkami prewencyjnymi.² Rok po uchwaleniu Ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 roku o bezpieczeństwie imprez masowych, działalność chuliganów nie maleje. Świadczą o tym wydarzenia ze Słupska czy katowickiego Spodka. Bezkarci w Polsce chuligani przenieśli się także poza granice Rzeczypospolitej Polskiej. W 2007 roku kibole Legii, podczas meczu

¹ Piłkarskie zadymy i milicja [dok. elektr] <http://www.forum.milicja.waw.pl/viewtopic.php?t=685> (pobrano 15.05.2012 r.)

² Football (Offences and Disorder) Act 1999, London [dok. elektr] <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1999/21/contents> (pobrano 23.10.2011 r.)

pucharu UEFA w Wilnie, zdemolowali stadion. Rok później pseudokibice w białoczerwonych barwach wszczęli awanturę w Bratysławie. Podobny przypadek wydarzył się w Kownie w 2011 roku podczas towarzyskiego meczu Litwa – Polska.³

Powierzenie w 2007 roku Polsce i Ukrainie organizacji trzeciej najważniejszej imprezy sportowej na świecie – Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej, wymusiło podniesienie bezpieczeństwa imprez masowych, a w naszym kraju zmianę ówczesnego prawa. Uczyniono to w 2009 roku, uchwalając Ustawę z dnia 20 marca 2009 roku o bezpieczeństwie imprez masowych, która zmieniała swoją poprzedniczkę z 1997 roku. Niecały rok przed UEFA EURO 2012TM znowelizowano obowiązującą ustawę o bezpieczeństwie imprez masowych z 20 marca 2009 roku, której głównym celem jest umożliwienie skutecznej walki ze zjawiskiem chuligaństwa stadionowego oraz zapewnienie bezpieczeństwa podczas turnieju UEFA EURO 2012TM, którego Polska była współorganizatorem.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, we współpracy z Ministerstwem Sprawiedliwości, opracowało pakiet zmian legislacyjnych m.in. pod kątem EURO 2012. Nowelizacja zmieniła łącznie 10 ustaw oraz 5 kodeksów m.in.: ustawę o bezpieczeństwie imprez masowych, Kodeks wykroczeń, ustawę o Policji, Kodeks karny, ustawę o broni i amunicji, Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia.

Najważniejsze zmiany, jakie wprowadzono w przepisach karnych dla osób naruszających ustawę o bezpieczeństwie imprez masowych oraz popełniających przestępstwa i wykroczenia w związku z ich organizacją, są następujące:

- rozszerzono zakres obowiązywania zakazu klubowego – obecnie dotyczy on również imprez masowych przeprowadzanych z udziałem drużyny organizatora rozgrywanych poza siedzibą organizatora, czyli tzw. meczów wyjazdowych;
- sądy mogą orzec obowiązek stawiennictwa w czasie trwania imprezy w jednostce policji lub w miejscu wskazanym przez właściwego komendanta policji;
- wojewoda może natychmiast przerwać imprezę masową, gdy jej dalszy przebieg może zagrozić życiu lub zdrowiu uczestników albo mieniu w znacznych rozmiarach, a działania organizatora są niewystarczające do zapewnienia bezpieczeństwa;
- kara ograniczenia wolności albo grzywna nie niższa niż 2 tys. zł będzie groziła osobie, która w czasie trwania masowej imprezy sportowej przebywa będzie w sektorze innym, niż wskazany na bilecie wstępu i nie opuszcza tego sektora /miejsca/ mimo wezwania;
- kara graniczenia wolności albo grzywna nie niższa niż 2 tys. zł będzie groziła także osobie, która podczas imprezy masowej używa elementu odzieży lub przedmiotu uniemożliwiającego lub utrudniającego jego rozpoznanie;
- odpowiedzialność karna członków służb porządkowych lub informacyjnych przekraczających lub niedopełniających swoich obowiązków, powodujących zagrożenie bezpieczeństwa imprezy masowej;

³ www.polskieradio.pl

- możliwość spożywania niskoprocentowych napojów alkoholowych (o zawartości nie większej niż 3,5%), za wyjątkiem imprez masowych podwyższonego ryzyka.

Od 13 stycznia 2012 roku weszły w życie kolejne przepisy wynikające z ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw. Zaostrzone zostały m.in. sankcje karne dla osób zagrażających bezpieczeństwu imprezy masowej oraz rozszerzony został zakres obowiązywania zakazu stadionowego również na mecze wyjazdowe.

Większość nowych przepisów ustawy weszła w życie 12 listopada 2011 roku. Od 1 stycznia 2012 roku obowiązuje zmiana dotycząca sposobu orzekania obowiązku osobistego stawiennictwa w razie orzeczenia przez sąd środka karnego w postaci zakazu wstępu na imprezę masową. Zgodnie z nowym brzmieniem przepisu, sąd może orzec obowiązek stawiennictwa w czasie trwania imprezy w jednostce policji lub w miejscu wskazanym przez właściwego komendanta policji.

Od 13 stycznia 2012 roku obowiązują wszystkie nowe przepisy wprowadzone ustawą o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw. Rozszerzony został zakres obowiązywania zakazu klubowego – będzie on dotyczył również imprez masowych przeprowadzanych z udziałem drużyny organizatora rozgrywanych poza siedzibą organizatora, czyli tzw. meczów wyjazdowych. Przyznano również dodatkowe uprawnienia kontrolne wojewodom. Wojewoda może natychmiast przerwać imprezę masową w sytuacji, gdy jej dalszy przebieg może zagrozić życiu lub zdrowiu uczestników, a działania organizatora są niewystarczające do zapewnienia bezpieczeństwa.

Równocześnie zaostrzone zostały również sankcje karne dla osób zagrażających bezpieczeństwu imprezy masowej.

Przykładowo od 13 stycznia 2012 roku w przypadku niewykonania polecenia porządkowego, wydanego na podstawie ustawy, czy regulaminu imprezy, obiektu, grozi kara ograniczenia wolności albo grzywny, nie niższej niż 2 tys. zł.

Taka sama sankcja grozi osobie, która w czasie trwania masowej imprezy sportowej przebywa w sektorze innym, niż wskazany na bilecie wstępu i nie opuszcza tego sektora mimo wezwania.

Karze ograniczenia wolności albo grzywnie nie niższej niż 2 tys. zł podlega również osoba, która podczas imprezy masowej używa elementu odzieży lub przedmiotu uniemożliwiającego lub utrudniającego rozpoznanie osoby.

Sankcja karna została także nałożona na członków służb porządkowych lub informacyjnych przekraczających lub niedopełniających swoich obowiązków powodujących zagrożenie bezpieczeństwa imprezy masowej.

Odpowiedzialnością karną zostały obarczone także osoby, które w trakcie imprezy prowokują kibiców do działań zagrażających bezpieczeństwu.

Również od 13 stycznia 2012 roku uprawnieni przedsiębiorcy, posiadający specjalne zezwolenia, mogą podczas imprez masowych sprzedawać i podawać napoje o niskiej zawartości alkoholu. Sprzedaż i podawanie niskoprocentowych napojów alkoholowych na imprezach masowych będą się mogły odbywać wyłącznie w miejscach do tego wyznaczonych przez przedsiębiorców posiadających zezwolenie wydane na podstawie przepisów ustawy z 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Osoby uczestniczące w imprezie masowej będą mogły kupić jedynie napoje o niskiej zawartości alkoholu (nie więcej niż 3,5% zawartości). Niskoprocentowe napoje alkoholowe można podawać jedynie w opakowaniach, które nie stwarzają zagrożenia. Niedozwolone więc są opakowania wykonane m.in. ze szkła i metalu. Napoje alkoholowe o zawartości poniżej 3,5% nie będą również sprzedawane, ani podawane na imprezach masowych podwyższonego ryzyka. Nadal uczestnicy imprezy masowej nie będą mogli wносить własnych napojów alkoholowych. Każdy, kto wnosi lub posiada na imprezie masowej napoje alkoholowe, odpowiada za wykroczenie.

Napój alkoholowy to każdy produkt przeznaczony do spożycia zawierający więcej niż 0,5% alkoholu etylowego.

Ustawa o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw weszła w życie 12 listopada 2011 roku.

Projekt ustawy został przyjęty przez Radę Ministrów 31 maja 2011 roku, a 22 września 2011 roku nowelizację podpisał prezydent Bronisław Komorowski.

Z kolei przestępstwa uregulowane w poniżej spenalizowanych artykułach w kodeksie karnym przedstawić można następująco:

Art. 244. KK

Kto nie stosuje się do orzeczonego przez sąd zakazu zajmowania stanowiska, wykonywania zawodu, prowadzenia działalności, prowadzenia pojazdów, wstępu do ośrodków gier i uczestnictwa w grach hazardowych, wstępu na imprezę masową, obowiązku powstrzymania się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, nakazu opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym, zakazu kontaktowania się z określonymi osobami, zakazu zbliżania się do określonych osób lub zakazu opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu albo nie wykonuje zarządzenia sądu o ogłoszeniu orzeczenia w sposób w nim przewidziany, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

Art. 244a. § 1. KK

Kto nie stosuje się do orzeczonego w związku z zakazem wstępu na imprezę masową obowiązku przebywania w miejscu stałego pobytu lub obowiązku stawiennictwa w jednostce organizacyjnej Policji lub w miejscu określonym przez właściwego, ze względu na miejsce zamieszkania osoby skazanej albo ukaranej, komendanta powiatowego, rejonowego lub miejskiego Policji, w czasie trwania imprezy masowej, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Art. 254. KK

§ 1. Kto bierze czynny udział w zbiegowisku wiedząc, że jego uczestnicy wspólnymi siłami dopuszczają się gwałtownego zamachu na osobę lub mienie, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Jeżeli następstwem gwałtownego zamachu jest śmierć człowieka lub ciężki uszczerbek na zdrowiu, uczestnik zbiegowiska określony w § 1, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Art. 255. KK

§ 1. Kto publicznie nawołuje do popełnienia występku lub przestępstwa skarbowego, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 2. Kto publicznie nawołuje do popełnienia zbrodni, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 3. Kto publicznie pochwała popełnienie przestępstwa, podlega grzywnie do 180 stawek dziennych, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Art. 256. KK

§ 1. Kto publicznie propaguje faszystowski lub inny totalitarny ustrój państwa lub nawołuje do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, wyznaniowych albo ze względu na bezwyznaniowość, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto w celu rozpowszechniania produkuje, utrwala lub sprowadza, nabywa, przechowuje, posiada, prezentuje, przewozi lub przesyła druk, nagranie lub inny przedmiot, zawierające treść określoną w § 1 albo będące nośnikiem symboliki faszystowskiej, komunistycznej lub innej totalitarnej.

§ 3. Nie popełnia przestępstwa sprawca czynu zabronionego określonego w § 2, jeżeli dopuścił się tego czynu w ramach działalności artystycznej, edukacyjnej, kolekcjonerskiej lub naukowej.

§ 4. W razie skazania za przestępstwo określone w § 2 sąd orzeka przepadek przedmiotów, o których mowa w § 2, chociażby nie stanowiły własności sprawcy.

Art. 257. KK

Kto publicznie znieważa grupę ludności albo poszczególną osobę z powodu jej przynależności narodowej, etnicznej, rasowej, wyznaniowej albo z powodu jej bezwyznaniowości lub z takich powodów narusza nietykalność cielesną innej osoby, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

Art. 260. KK

Kto przemocą lub groźbą bezprawną udaremnia przeprowadzenie odbywanego zgodnie z prawem zebrania, zgromadzenia lub pochodu albo takie zebranie, zgromadzenie lub pochód rozprasza, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Art. 261. KK

Kto znieważa pomnik lub inne miejsce publiczne urządzone w celu upamiętnienia zdarzenia historycznego lub uczczenia osoby, podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.⁴

Ustawa o bezpieczeństwie imprez masowych zaś, w swoich unormowaniach określa następujące przestępstwa:

⁴ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny (Dz. U. 1997, nr 88, poz. 553 z późn. zm.)

Art. 58.

1. Kto organizuje imprezę masową bez wymaganego zezwolenia lub niezgodnie z warunkami określonymi w zezwoleniu albo przeprowadza ją wbrew wydanemu zakazowi, podlega grzywnie nie mniejszej niż 240 stawek dziennych, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.
2. Kto, organizując imprezę masową, nie zachowuje wymogów i warunków bezpieczeństwa określonych w art. 5 ust. 2 lub w art. 6 ust. 1, podlega grzywnie nie mniejszej niż 180 stawek dziennych.

Zezwolenie na przeprowadzenie imprezy masowej, jak i odmowa, wydawana jest w drodze decyzji przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta, właściwych ze względu na miejsce przeprowadzenia imprezy masowej.

W przypadku wyrażenia zgody, zezwolenie wskazuje warunki przeprowadzenia imprezy masowej i w przypadku ich nieprzestrzegania organizator imprezy masowej popełnia przestępstwo.

Art. 58 przewiduje ponadto, że przestępstwo zachodzi, gdy organizator imprezy masowej, nie zachowuje warunków bezpieczeństwa do których jest zobowiązany przez ustawę.

Zgodnie z nią organizator zapewnia:

- 1) spełnienie wymogów określonych, w szczególności, w przepisach prawa budowlanego, w przepisach sanitarnych i przepisach dotyczących ochrony przeciwpożarowej;
 - 2) udział służb porządkowych, służb informacyjnych oraz kierującego tymi służbami kierownika do spraw bezpieczeństwa;
 - 3) pomoc medyczną;
 - 4) zaplecze higieniczno-sanitarne;
 - 5) wyznaczenie dróg ewakuacyjnych oraz dróg umożliwiających dojazd pojazdom służb ratowniczych i Policji;
 - 6) warunki do zorganizowania łączności pomiędzy podmiotami biorącymi udział w zabezpieczeniu imprezy masowej;
 - 7) sprzęt ratowniczy i gaśniczy oraz środki gaśnicze niezbędne do zabezpieczenia imprezy masowej w zakresie działań ratowniczo-gaśniczych;
 - 8) wydzielone pomieszczenia dla służb kierujących zabezpieczeniem imprezy masowej.
3. Tej samej karze podlega, kto będąc członkiem służby porządkowej lub służby informacyjnej, przekraczając swoje uprawnienia lub niedopełniając obowiązków powoduje zagrożenie bezpieczeństwa imprezy masowej.

Czynność sprawcza występku z art. 58 ust. 3 może polegać na działaniu niezgodnym z prawem /uprawnienia służby porządkowej i służby informacyjnej precyzuje art. 20 ustawy o B I M/, jak i na zaniechaniu działania /obowiązki służby porządkowej i służby informacyjnej precyzuje art. 22 ustawy o B I M/, w wyniku którego doszło do zagrożenia bezpieczeństwa imprezy masowej.

Art. 59.

1. Kto wnosi lub posiada na imprezie masowej broń, w rozumieniu ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji (Dz. U. z 1999r. Nr 53, poz. 549, z późn. zm.), wyroby pirotechniczne, materiały pożarowo niebezpieczne

lub inne niebezpieczne przedmioty lub materiały wybuchowe, podlega grzywnie nie mniejszej niż 180 stawek dziennych, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

2. Sąd może orzec przepadek przedmiotów, o których mowa w ust. 1, chociażby nie stanowiły własności sprawcy.⁵

Bronią jest:

- 1) broń palna, w tym broń bojowa, myśliwska, sportowa, gazowa, alarmowa i sygnałowa;
- 2) broń pneumatyczna;
- 3) miotacze gazu obezwładniającego;
- 4) narzędzia i urządzenia, których używanie może zagrażać życiu lub zdrowiu:
 - a) broń biała w postaci:
 - ostrzy ukrytych w przedmiotach niemających wyglądu broni,
 - kastetów i nunczaków,
 - pałek posiadających zakończenie z ciężkiego i twardego materiału lub zawierających wkładki z takiego materiału,
 - pałek wykonanych z drewna lub innego ciężkiego i twardego materiału, imitujących kij bejsbolowy,
 - b) broń cięciwowa w postaci kusz,
 - c) przedmioty przeznaczone do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej.

Wyroby pirotechniczne to wyroby zawierające jeden lub kilka materiałów pirotechnicznych, przeznaczone do uzyskiwania efektów pirotechnicznych, w tym widowiskowych, a materiały pożarowo niebezpieczne to:

- a) gazy palne,
- b) ciecze palne o temperaturze zapłonu poniżej 328,15 K (55°C),
- c) materiały wytwarzające w zetknięciu z wodą gazy palne,
- d) materiały zapalające się samorzutnie na powietrzu,
- e) materiały wybuchowe i wyroby pirotechniczne,
- f) materiały ulegające samorzutnemu rozkładowi lub polimeryzacji,
- g) materiały mające skłonności do samozapalenia,
- h) materiały inne niż wymienione w lit. a-g, jeśli sposób ich składowania, przetwarzania lub innego wykorzystania może spowodować powstanie pożaru.

Materiały wybuchowe to substancje chemiczne stałe lub ciekłe albo mieszaniny substancji zdolne do reakcji chemicznej z wytworzeniem gazu o takiej temperaturze i ciśnieniu i z taką szybkością, że mogą powodować zniszczenia w otaczającym środowisku, a także wyroby wypełnione materiałem wybuchowym.⁶

⁵ Ustawa z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz. U. 2009, nr 62, poz. 504 z późn. zm.)

⁶ Ustawa z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji (Dz. U. 1999, nr 53, poz. 549 z późn. zm.)

Art. 60.

1. Kto w czasie trwania masowej imprezy sportowej, w tym meczu piłki nożnej, wdziera się na teren, na którym rozgrywane są zawody sportowe, albo wbrew żądaniu osoby uprawnionej miejsca takiego nie opuszcza, podlega grzywnie nie mniejszej niż 180 stawek dziennych, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3.

1a. Kto w czasie trwania imprezy masowej wdziera się na teren obiektu lub na teren, gdzie prowadzona jest impreza masowa albo wbrew żądaniu osoby uprawnionej miejsca takiego nie opuszcza, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Przestępstwo to może być popełnione wyłącznie z zamiarem bezpośrednim, co wynika ze słów: „wdziera się”, i „wbrew żądaniu nie opuszcza”. Czynność sprawcza polegać może na działaniu („wdarcie się”), jak i zaniechaniu („wbrew żądaniu nie opuszcza”). „Wdarcie się” oznacza wejście w dowolny sposób, wszelkie formy przedostania się na teren, na którym rozgrywane są zawody sportowe, w tym mecz piłki nożnej. Nie jest konieczne by sprawca użył w tym celu siły fizycznej, przemocy, groźby, może bowiem uciec się do podstępów i pod fałszywym pozorem wejść na teren, na którym rozgrywane są zawody sportowe udając np. członka służby porządkowej lub informacyjnej, dziennikarza, sanitariusza, etc.

Popęlnienie czynu z art. 60 ust. 1 i 1a ustawy przez zaniechanie polega na nie opuszczeniu terenu, na którym rozgrywane są zawody sportowe, w tym mecz piłki nożnej, wbrew żądaniu osoby do tego uprawnionej. Dla bytu tej formy sprawczej występkę z art. 60 ust. 1 i 1a obojętne jest, czy sprawca znalazł się na tym terenie legalnie, nie chcąc go następnie opuścić, czy też nielegalnie. Nieopuszczenie terenu zawodów sportowych staje się bezprawne od chwili dotarcia do sprawcy żądania osoby uprawnionej do opuszczenia terenu, na którym rozgrywane są zawody sportowe. Żądanie, o którym mowa w art. 60 ust. 1 i 60 ust. 1a, to stanowcze i wyraźne wyrażenie woli przez osobę do tego uprawnioną. Osobą uprawnioną do wyrażenia takiego żądania jest członek służby porządkowej lub służby informacyjnej, jak również funkcjonariusz Policji lub Żandarmerii Wojskowej.

2. Kto w czasie trwania imprezy masowej rzuca przedmiot, mogący stanowić zagrożenie dla życia, zdrowia lub bezpieczeństwa osób przebywających na terenie lub w obiekcie, gdzie odbywa się impreza masowa, albo w inny, równie niebezpieczny sposób zakłóca przebieg tej imprezy, podlega grzywnie nie mniejszej niż 120 stawek dziennych, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Czynność sprawcza w przypadku tego typu czynu zabronionego polega na zakłóceniu, w niebezpieczny sposób, przebiegu imprezy masowej, w szczególności zaś na zakłóceniu jej przebiegu poprzez rzucenie przez sprawcę przedmiotu mogącego stanowić zagrożenie dla życia, zdrowia lub bezpieczeństwa osób przebywających na terenie bądź obiekcie, gdzie taka impreza się odbywa. Zakłócenie to naruszenie porządku, wywołanie niepokoju, zamieszania. Jest to przestępstwo formalne – bezskutkowe, czyli skutek nie należy do ustawowych znamion przestępstwa, gdyż nie jest jego integralną częścią składową, ale powstałe w przyszłości skutki mają znaczenie dla wyboru rodzaju kary i jej wymiaru. Odpowiedzialność za ten występki ma miejsce nawet wtedy, gdy w wyniku zachowania sprawcy żadna szkoda nie nastąpiła. Możliwa jest

odpowiedzialność sprawcy za przestępstwo z art. 60 ust. 2 ustawy i art. 288 § 1 lub 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. Jeżeli na skutek zachowania sprawcy doszło do uszczerbku na zdrowiu człowieka, należy rozważyć jego odpowiedzialność z art. 60 ust. 2 ustawy i art. 156, 157 lub 217 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., w zależności od rodzaju zaistniałych skutków. Ustawodawca nie definiuje pojęcia przedmiotu mogącego stanowić zagrożenia dla życia, zdrowia lub bezpieczeństwa osób przebywających na terenie lub obiekcie, gdzie odbywa się impreza masowa. Ponad wszelką wątpliwość mówiąc o takim przedmiocie prawodawca odwołuje się do jego cech, a nie sposobu jego użycia. Chodzi tutaj o przedmioty niebezpieczne same w sobie, jak nóż, butelka, raca, petarda, kamień, rolka z kasy fiskalnej, bateria z telefonu, moneta, itp.

3. Karze, o której mowa w ust. 2, podlega ten, kto w czasie i w miejscu trwania imprezy masowej narusza nieetykalność cielesną członka służby porządkowej lub służby informacyjnej.

Sprawca musi zdawać sobie sprawę z tego, że podejmując określone zachowanie narusza w ten sposób nieetykalność cielesną członka służby porządkowej lub służby informacyjnej. Strona woluntatywna⁷ zamiaru bezpośredniego występuje w postaci chęci uderzenia członka tych służb bądź też w inny sposób naruszenia jego nieetykalności cielesnej. Z kolei znamię godzenia się sprawcy na popełnienie czynu zabronionego z art. 60 ust. 3 ustawy należy przyjąć wówczas, gdy: 1) miał on świadomość wysokiego stopnia prawdopodobieństwa, że podejmując określone zachowanie narusza w ten sposób nieetykalność cielesną członka służb, 2) nie podjął żadnych czynności zmniejszających stopień prawdopodobieństwa popełnienia takiego czynu. Jest to przestępstwo formalne. W pojęciu naruszenia nieetykalności cielesnej mieszczą się wszelkie możliwe sposoby ingerencji sprawcy oddziałujące na ciało członka służby porządkowej lub służby informacyjnej, które nie są przez niego akceptowane, np. kopnięcie, zadanie ciosu ręką, głową, kijem, oblanie cieczą, podstawienie nogi, oplucie, przytrzymanie, ciągnięcie za ubranie, szarpanie. Kilkakrotne naruszenie nieetykalności cielesnej członka służby porządkowej lub służby informacyjnej, jeżeli stanowiło realizację z góry powziętego zamiaru, będzie stanowić jedno przestępstwo popełnione w ramach czynu ciągłego (art. 12 k.k.). W przypadku następowania po sobie naruszenia nieetykalności cielesnej kilku członków tego rodzaju służb mamy do czynienia z realnym zbiegiem przestępstw, który stanowić może ciąg przestępstw, o którym mowa w art. 91 § 1 k.k. Naruszenie nieetykalności cielesnej członka służby porządkowej lub służby informacyjnej może być połączone z jego znieważeniem. Mamy wówczas do czynienia z rzeczywistym zbiegiem przepisów art. 60 ust. 3 ustawy z przepisem art. 216 k.k., którego konsekwencją jest przyjęcie kumulatywnej kwalifikacji prawnej (art. 11 § 2 k.k.)

4. Jeżeli sprawca, dopuszczając się czynów określonych w ust. 1-3, używa elementu odzieży lub przedmiotu do zakrycia twarzy celem uniemożliwienia lub utrudnienia rozpoznania jego osoby, podlega grzywnie nie mniejszej niż 240 stawek dziennych, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

⁷ Strona woluntatywna – brak zamiaru realizacji znamion typu czynu zabronionego; sprawca nie chce zrealizować znamion przedmiotowych typu czynu zabronionego oraz nie można stwierdzić, iż na realizację tych znamion się godzi.

Art. 60 ust. 4 przewiduje typ kwalifikowany przestępstw opisanych w ust. 1-3 tego przepisu, sankcjonując opisane w nich zachowania grzywną nie mniejszą niż 240 stawek dziennych, karą ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Przepis ten uzależnia swoje zastosowanie od użycia przez sprawcę opisanych powyżej zachowań elementu odzieży lub przedmiotu do zakrycia twarzy celem uniemożliwienia lub utrudnienia jego rozpoznania.

Art. 61.

Kto w miejscu i w czasie trwania masowej imprezy sportowej prowokuje kibiców do działań zagrażających bezpieczeństwu tej imprezy, podlega grzywnie nie mniejszej niż 180 stawek dziennych albo karze ograniczenia wolności.

Przestępstwo to może być popełnione tylko z winy umyślnej, w zamiarze bezpośrednim ze względu na znamię czasownikowe „prowokuje”. Sprowadza się ono bowiem do oddziaływania na psychikę innych osób (kibiców) poprzez wzywianie ich lub podburzanie, w różny sposób, do podejmowania zachowań zagrażających bezpieczeństwu w miejscu i w czasie trwania imprezy masowej. Na stronę podmiotową tego przestępstwa składa się zamiar wywołania u odbiorcy decyzji podjęcia działań zagrażających bezpieczeństwu w miejscu i w czasie trwania imprezy masowej. Strona przedmiotowa czynu zabronionego z art. 61 ustawy polega na prowokowaniu kibiców do działań zagrażających bezpieczeństwu w miejscu i w czasie trwania imprezy masowej. Prowokować to wywoływać, podburzać do czegoś, nakłaniać. Prowokowanie odbywa się najczęściej przez wnoszenie okrzyków, które mają nakłonić adresatów (kibiców) do podjęcia działań zagrażających bezpieczeństwu w miejscu i w czasie trwania imprezy masowej. Dotychczas zakaz ten obejmował jedynie spikera zawodów sportowych. Poczawszy od 13 stycznia 2012 roku prowokację kibiców będzie można zarzucić każdemu, a więc także piłkarzom, trenerom, czy nawet innym kibicom. Sankcją za takie działania będzie grzywna (nie mniejsza niż 180 stawek dziennych) albo kara ograniczenia wolności.

Zmiana przepisu jest wielce pożądana. Opierając się na dotychczasowych doświadczeniach można wskazać na liczne zachowania osób innych niż spiker, które w sposób jednoznaczny prowokują kibiców i wywołują wzmożoną agresję na trybunach. Ostentacyjne gesty piłkarzy drużyny przeciwnej w stronę kibiców (np. po zdobytej bramce) w sposób istotny potęgują agresję i niepożądane zachowania uczestników imprezy. Także działania podejmowane przez tzw. „gniazdowych” (osób wyposażonych w mikrofon, które odpowiadają za doping na trybunach i najczęściej stoją tyłem do boiska) mogą nosić znamiona prowokacji zwłaszcza, gdy zachęcają do działania niezgodnego z przepisami.

Dla bytu tego występku nie jest istotne, czy prowokowanie jest skierowane do nieoznaczonej grupy kibiców, czy też wobec wąskiej ich grupy. Prowokowanie nie musi dotyczyć podburzania do określonego przestępstwa czy wykroczenia, wystarczy że dotyczy działań zagrażających bezpieczeństwu w miejscu i w czasie trwania imprezy masowej. Prowokowanie jest przestępstwem bezskutkowym. Do jego dokonania nie jest konieczne wystąpienie skutku, w postaci podjęcia przez odbiorców jego zachowania, czyli kibiców, działań zagrażających bezpieczeństwu w miejscu i w czasie trwania imprezy masowej. Sposób zachowania kibiców, którzy byli prowokowani ma jednak wpływ na wymiar kary.

Zasady zwiększenia odpowiedzialności karnej za przestępstwa określone w ustawie o bezpieczeństwie imprez masowych, przedstawiają się następująco:

Art. 62.

Jeśli sprawca ukarany lub skazany za czyny zabronione, o których mowa w art. 54-61, w ciągu 2 lat od ostatniego ukarania lub skazania, popełnia ponownie podobne umyślne wykroczenie lub przestępstwo, sąd może wymierzyć karę do górnej granicy jej ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę.

Zasady prowadzenia postępowania w trybie przyspieszonym są z kolei przedstawione poniżej:

Art. 64.

Postępowanie w sprawach o przestępstwa określone w art. 59-61 prowadzi się na podstawie przepisów o postępowaniu przyspieszonym, o którym mowa w rozdziale 54a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.), o ile zachodzą przesłanki do rozpoznania sprawy w tym postępowaniu.⁸

W kodeksie wykroczeń także oczywiście ujęte są przepisy regulujące wykroczenia związane z podejmowaną w niniejszym artykule problematyką. Przedstawiają się one następująco:

Art. 49. KW

§ 1. Kto w miejscu publicznym demonstracyjnie okazuje lekceważenie Narodowi Polskiemu, Rzeczypospolitej Polskiej lub jej konstytucyjnym organom, podlega karze aresztu albo grzywny.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto narusza przepisy o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 50. KW

Kto nie opuszcza zbiegowiska publicznego pomimo wezwania właściwego organu, podlega karze aresztu albo grzywny.

Art. 50a. KW

§ 1. Kto w miejscu publicznym posiada nóż, maczetę lub inny podobnie niebezpieczny przedmiot, a okoliczności jego posiadania wskazują na zamiar użycia go w celu popełnienia przestępstwa, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny nie niższej niż 3000 zł.

§ 2. W razie popełnienia wykroczenia określonego w § 1 orzeka się przepadek przedmiotów stanowiących przedmiot wykroczenia, choćby nie stanowiły własności sprawcy.

Pismo AP-5736/10/12/JKA Wydz. Prewencji KWP w Krakowie – procedury dotyczące zatrzymania przedmiotów, których posiadanie w miejscu publicznym w myśl art. 50a KW jest zabronione:

⁸ Ustawa z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz. U. 2009, nr 62, poz. 504 z późn. zm.), op. cit.

- *jeśli w trakcie prowadzonych czynności, policjant ujawni ww. wykroczenie, zatrzymanie przedmiotów jest obligatoryjne, a decyzję o ich przypadku podejmie sąd zgodnie z przepisami w terminie 7 dni od daty zajęcia, dlatego też niezwłocznie należy o dokonaniu zajęcia powiadomić sąd, który w oparciu o dostarczony materiał dowodowy wyda stosowne postanowienie. Podstawa prawna: art. 30 §1-5 KW, art. 48 §1-6 KPW, art. 50 §1-2 KW oraz zarządzenie Nr 323 KGP z dnia 26 marca 2008 r. rozdział 3 §19;*

Art. 52. KW

§ 1. Kto:

- 1) przeszkadza lub usiłuje przeszkodzić w organizowaniu lub w przebiegu nie zakazanego zgromadzenia,
- 2) zwołuje zgromadzenie bez wymaganego zawiadomienia albo przewodniczy takiemu zgromadzeniu lub zgromadzeniu zakazanemu,
- 3) przewodniczy zgromadzeniu po rozwiązaniu go przez przewodniczącego lub przedstawiciela organu gminy,
- 4) bezprawnie zajmuje lub wzbrania się opuścić miejsce, którym inna osoba lub organizacja prawnie rozporządza jako zwołujący lub przewodniczący zgromadzenia,
- 5) bierze udział w zgromadzeniu posiadając przy sobie broń, materiały wybuchowe lub inne niebezpieczne narzędzia – podlega karze aresztu do 14 dni, karze ograniczenia wolności albo karze grzywny.

§ 2. Podżeganie i pomocnictwo są karalne.

Art. 66 § 1. KW

§ 1. Kto, chcąc wywołać niepotrzebną czynność, fałszywą informacją lub w inny sposób wprowadza w błąd instytucję użyteczności publicznej albo organ ochrony bezpieczeństwa, porządku publicznego lub zdrowia, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny do 1500 zł.

Można dodać jeszcze:

Art. 124.

§ 1. Kto cudzą rzecz umyślnie niszczy, uszkadza lub czyni niezdatną do użytku, jeżeli szkoda nie przekracza 250 złotych, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

§ 2. Usiłowanie, podżeganie i pomocnictwo są karalne.

§ 3. Ściganie następuje na żądanie pokrzywdzonego.

§ 4. W razie popełnienia wykroczenia można orzec obowiązek zapłaty równowartości wyrządzonej szkody lub obowiązek przywrócenia do stanu poprzedniego.

Art. 143.

§ 1. Kto ze złośliwości lub swawoli utrudnia lub uniemożliwia korzystanie z urządzeń przeznaczonych do użytku publicznego, a w szczególności uszkadza lub usuwa przyrząd alarmowy, instalację oświetleniową, zegar, automat, telefon, oznaczenie nazwy miejscowości, ulicy, placu lub nieruchomości, urządzenie

służące do utrzymania czystości lub ławkę, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

§ 2. W razie popełnienia wykroczenia można orzec obowiązek zapłaty równowartości wyrządzonej szkody albo obowiązek przywrócenia do stanu poprzedniego.⁹

Trzeba dodać w tym miejscu, że w ustawie o bezpieczeństwie imprez masowych także określone są pewne wykroczenia dotyczące podejmowanego problemu. Przedstawiają się one następująco:

art. 54

1. Kto nie wykonuje polecenia porządkowego, wydanego na podstawie ustawy, regulaminu obiektu (terenu) lub regulaminu imprezy masowej przez służby porządkowe lub służby informacyjne, podlega karze ograniczenia wolności albo grzywny nie niższej niż 2000 zł.

Przedmiotem ochrony tego wykroczenia jest porządek i bezpieczeństwo imprezy masowej. Mamy tutaj do czynienia z wykroczeniem powszechnym, które można popełnić umyślnie. Członkowie służby porządkowej działają na rzecz bezpieczeństwa i porządku publicznego w czasie i w miejscu trwania imprezy masowej (art. 19 ust. 1 ustawy). Członkowie służby informacyjnej działają na rzecz bezpieczeństwa uczestników imprezy masowej, w szczególności poprzez informowanie ich o przyjętych rozwiązaniach organizacyjnych (art. 19 ust. 2 ustawy). W ramach przyznanych przez ustawodawcę kompetencji służby porządkowe i informacyjne są uprawnione do wydawania poleceń porządkowych osobom zakłócającym porządek publiczny lub zachowujących się niezgodnie z regulaminem imprezy masowej lub regulaminem obiektu (terenu), a w przypadku niewykonania tych poleceń do – wezwania ich do opuszczenia imprezy masowej. Niepodporządkowanie się tym poleceniom stanowi o istocie wykroczenia z art. 54 ust. 1 ustawy. O niewykonaniu polecenia należy mówić, gdy jego adresat nie czyni tego, co w ramach polecenia porządkowego, wydanego na podstawie ustawy, regulaminu obiektu (terenu) lub regulaminu imprezy masowej, nakazali mu członkowie służby porządkowej lub informacyjnej. Polecenie porządkowe to nakaz zachowania wydany uczestnikowi lub uczestnikom imprezy masowej przez członka służby porządkowej lub służby informacyjnej, w tym również jej organizatora oraz spikera. Polecenie takie powinno być wydane wprost konkretnemu uczestnikowi imprezy masowej, części uczestników takiej imprezy (np. kibicom z jednego sektora) lub wszystkim jej uczestnikom, np. przez porządkowego czy spikera. Nie sposób traktować jako polecenia porządkowego np. znaku, piktogramu zakazującego osobom nieupoważnionym wstępu na określony teren znajdujący się w obszarze obiektu, na którym odbywa się impreza masowa, gdyż nie odnosi się do konkretnego uczestnika takiej imprezy. Nie stanowi także wykroczenia z art. 54 ust. 1 ustawy odmowa poddania się czynnościom, o których mowa w art. 20 ust. 1 pkt 1-3 ustawy, do przeprowadzenia których, obowiązane są służby porządkowe. Jedyłą sankcją dla osób, które odmówiły poddania się tym czynnościom może być utrata możliwości wejścia na imprezę masową.

⁹ Ustawa z dnia 20 maja 1970 r. Kodeks Wykroczeń (Dz. U. 1971, nr 12, poz. 114 z późn. zm.)

2. Tej samej karze podlega, kto w czasie trwania:
 - 1) imprezy masowej przebywa w miejscu nie przeznaczonym dla publiczności;
 - 2) masowej imprezy sportowej przebywa w sektorze innym niż wskazany na bilecie wstępu lub innym dokumencie uprawniającym do przebywania na imprezie masowej i nie opuszcza tego sektora mimo wezwania osoby uprawnionej.

Ust. 2 tego przepisu taką samą karę przewiduje dla osób, które w czasie trwania imprezy masowej przebywają w miejscu nie przeznaczonym dla publiczności, przebywają w sektorze innym niż wskazany na bilecie wstępu lub innym dokumencie uprawniającym do przebywania na imprezie masowej. Mamy tutaj do czynienia z wykroczeniem powszechnym, które można popełnić umyślnie oraz nieumyślnie. Miejsca nie przeznaczone dla publiczności powinny zostać określone w regulaminie obiektu (terenu), na służbach informacyjnych spoczywa natomiast obowiązek niedopuszczenia osób uczestniczących w imprezie masowej do tego rodzaju miejsc (art. 22 ust. 2 pkt 4 ustawy), jak również weryfikacja zgodności miejsca przybywania osoby, z miejscem na dokumencie uprawniającym do wejścia.

Art. 55.

Kto nie wykonuje polecenia wydanego przez Policję lub Żandarmerię Wojskową, w miejscu i w czasie trwania imprezy masowej, podlega karze ograniczenia wolności albo grzywny nie niższej niż 2000 zł.

W przypadku, gdy działania porządkowe podejmowane w miejscu i czasie trwania imprezy masowej przez służby porządkowe są nieskuteczne, organizator lub kierownik do spraw bezpieczeństwa imprezy masowej występuje do Policji o udzielenie pomocy, niezwłocznie potwierdzając ten fakt pisemnym zgłoszeniem (art. 22 ust. 4 ustawy). W sytuacji, gdy impreza masowa jest przeprowadzana na terenach będących w zarządzie jednostek organizacyjnych podległych, podporządkowanych lub nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej wystąpienie takie kierowane jest do Żandarmerii Wojskowej (art. 22 ust. 5 ustawy). W takiej sytuacji prawo wydawania poleceń porządkowych, w miejscu i w czasie trwania imprezy masowej, osobom naruszającym porządek publiczny mają funkcjonariusze Policji lub Żandarmerii Wojskowej. Niepodporządkowanie się tym poleceniom skutkuje odpowiedzialnością z art. 55 ustawy.

Art. 56.

Kto wbrew przepisom ustawy wnosi lub posiada na imprezie masowej napoje alkoholowe, podlega karze ograniczenia wolności albo grzywny nie niższej niż 2000 zł.

Jest to wykroczenie powszechne. Art. 8 ust. 2 ustawy zakazuje wnoszenia na imprezę masową i posiadania przez osoby w niej uczestniczące m.in. napojów alkoholowych, z zastrzeżeniem art. 8a znowelizowanej ust. o BIM. Naruszenie tego zakazu skutkuje odpowiedzialnością za wykroczenie z art. 56 ustawy. Ustawa nie zawiera definicji napoju alkoholowego. Pojęcie to definiuje art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu

alkoholizmowi,¹⁰ który za napój taki uznaje produkt przeznaczony do spożycia zawierający alkohol etylowy w stężeniu przekraczającym 0,5% alkoholu etylowego w 100 gr. płynu.

Nowelizacja ustawy o BIM z dnia 31 sierpnia 2011 r. wprowadza art. 8a. mówiący wprost, że na imprezie masowej, z wyłączeniem imprezy masowej podwyższonego ryzyka, dozwolone są sprzedaż, podawanie i spożywanie napojów alkoholowych zawierających nie więcej niż 3,5% alkoholu. Odbywać się to jednak może tylko w miejscach do tego wyznaczonych, przez podmioty do tego uprawnione, po spełnieniu warunków dotyczących opakowań w których prowadzona jest sprzedaż.

W świetle znowelizowanego art. 8, wnoszenie alkoholu niezależnie od jego stężenia, w dalszym ciągu uznawane jest za wykroczenie z art. 56.

W przypadku tego przepisu istnieje możliwość orzeczenia środka karnego wskazanego w art. 30 k.w. w postaci przepadku przedmiotów. W razie wniesienia a następnie posiadania napoju alkoholowego czyn taki traktować należy jako jedno wykroczenie.

Art. 57.

Kto, będąc do tego zobowiązany, nie przekazuje informacji dotyczącej bezpieczeństwa imprezy masowej albo przekazuje informację nieprawdziwą w tym zakresie, podlega karze ograniczenia wolności albo grzywny nie niższej niż 2 000 zł.

W celu zapobiegania przestępstwom i wykroczeniom związanym z imprezami masowymi oraz ich zwalczania gromadzi się i przetwarza informacje dotyczące bezpieczeństwa tego rodzaju imprez (art. 35 ust. 1 ustawy), a organem administracji rządowej właściwym w sprawach gromadzenia i przetwarzania informacji dotyczących bezpieczeństwa masowych imprez sportowych, w tym meczów piłki nożnej, jest Komendant Główny Policji (art. 36 ust. 1 ustawy), który gromadzi i przetwarza informacje dotyczące imprez masowych innych niż masowe imprezy sportowe, w tym mecze piłki nożnej (art. 36 ust. 2 ustawy).

Podmiotami zobowiązanymi do przekazywania Komendantowi Głównemu Policji informacji dotyczących bezpieczeństwa imprez masowych są m.in. związki sportowe, organizatorzy, właściciele obiektów, na terenie których organizowane są masowe imprezy sportowe, w tym mecze piłki nożnej, organizatorzy turystyki, krajowi przewoźnicy organizujący krajowy transport zbiorowy (art. 39 ustawy), a także kluby sportowe, podmioty zarządzające rozgrywkami, organizatorzy masowych imprez sportowych, w tym meczów piłki nożnej, instytucje zagraniczne, związki sportowe o zasięgu ogólnokrajowym (art. 38 ustawy w zw. z art. 39 ustawy).

Informacje dotyczące bezpieczeństwa imprezy masowej przekazuje się za pomocą środków komunikacji elektronicznej albo bezpośrednio doręczenie do najbliższego komisariatu lub komendy powiatowej (miejskiej, rejonowej) Policji (art. 42 ust. 1 ustawy). Podmioty zobowiązane przekazują informacje na kartach rejestracyjnych (art. 42 ust. 2 ustawy). Wykroczenie, o którym mowa w tym przepisie popełnić można przez zaniechanie (nieprzekazanie informacji) lub przez działanie (podanie informacji nieprawdziwej).

¹⁰ T.j. Dz. U. z 2002 r., Nr 167, poz. 1231, ze zm.

Art. 57a.

Kto w miejscu i w czasie trwania masowej imprezy sportowej używa elementu odzieży lub przedmiotu w celu uniemożliwienia lub istotnego utrudnienia rozpoznania osoby, podlega karze ograniczenia wolności albo grzywny nie niższej niż 2000 zł.

Art. 57a. był przedmiotem rozważań Biura Prawnego KGP /pismo PP-503/495/11/RL/ GSzP. Opinia prawna przedstawia się w sposób następujący:

Sankcją przedmiotowego przepisu dotknięta jest każda osoba, która w miejscu i w czasie trwania masowej imprezy sportowej używa elementu odzieży lub przedmiotu w celu uniemożliwienia lub istotnego utrudnienia rozpoznania osoby. Przepis stanowiący o wykroczeniu może mieć zastosowanie do szeregu stanów faktycznych. Za element odzieży może być uznana każda jej część, a za przedmiot każda rzecz mogąca być zdefiniowana jako przedmiot. W tym kontekście transparent lub flaga, w tym także „sektorówka”, jeżeli zostaną użyte w celu uniemożliwienia lub istotnego utrudnienia rozpoznania osoby mogą być uznana za przedmiot, o którym mowa w art. 57a, a działanie osoby używającej takiego przedmiotu jako wyczerpujące znamiona czynu zabronionego tym przepisem. Choć najtrudniejszym w aspekcie pociągnięcia do odpowiedzialności za ten czyn wydaje się wykazanie i udowodnienie zamiaru uniemożliwienia lub utrudnienia w istotny sposób rozpoznania osoby przez użycie „sektorówki”. Podmiotem wykonawczym wykroczenia z art. 57a może być każda osoba uczestnicząca w masowej imprezie sportowej używająca elementu odzieży lub przedmiotu w celu uniemożliwienia lub istotnego utrudnienia rozpoznania jakiegokolwiek osoby /nie tylko siebie, ale i osób, osoby obok/

Zasady prowadzenia trybu przyspieszonego w sprawach o wykroczenia przedstawiają się zaś następująco, według podobnej procedury jak w przypadku przestępstw, o czym pisałem powyżej.

Art. 63.

Postępowanie w sprawach o wykroczenia określone w art. 54-57a prowadzi się na podstawie przepisów o postępowaniu przyspieszonym, o którym mowa w rozdziale 15 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 roku – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2008 roku Nr 133, poz. 848, z późn. zm.).

Na bazie analizowanych uregulowań prawnych można w ramach podsumowania wyprowadzić następujące wnioski:

1. Warunkiem skutecznej walki z patologiami na polskich stadionach piłkarskich jest stworzenie właściwego oprzyrządowania prawnego oraz jego konsekwentne stosowanie, przestrzeganie i egzekwowanie.
2. Działania w zakresie poprawy bezpieczeństwa na stadionach podjęte w naszym kraju są nieskuteczne oraz nieefektywne gdyż pochłaniają duże nakłady finansowe i nie rozwiązują problemów.
3. Organizator imprezy masowej o charakterze sportowym powinien prowadzić długofalowy proces wychowawczy, mający na celu wypracowanie modelu współpracy z sympatykami klubu i kibicami, aby słowa „fair play” na boisku i trybunach były praktycznym odbiciem określonych i wymaganych podstaw poprawnego zachowania widowni.

4. W świetle występujących trudności związanych z opanowaniem chuligaństwa stadionowego na niwie działań legislacyjnych oraz funkcjonowania podmiotów odpowiedzialnych za zabezpieczenie imprez masowych należy uruchamiać instytucjonalnie przedsięwzięcia profilaktyczne wśród dzieci i młodzieży, które ukierunkowane zostałyby na zapobieganie powstawaniu negatywnych antyspołecznych zachowań.
5. Rozwiązania problemu chuligaństwa stadionowego nie można upatrywać tylko i wyłącznie w ostrzejszym prawie, zwiększonej liczbie zakazów czy sprawnej działającej Policji lub nałożeniu więcej obowiązków na organizatorów imprez. Potrzeba jest społecznego wysiłku obejmującego dom, szkołę, środowisko lokalne na rzecz przywrócenia wartości i autorytetów, a to wymaga wieloletniej pracy wykraczającej poza stadiony sportowe.¹¹

Streszczenie

Celem niniejszego artykułu jest analiza regulacji prawnych mających wpływ na zapewnienie bezpieczeństwa w trakcie imprez masowych, a w szczególności meczy piłki nożnej rozgrywanych na stadionach piłkarskich oraz próba odpowiedzi na pytanie czy dotychczasowe działania w Polsce i w innych państwach Unii Europejskiej w zakresie zapobiegania agresywnym zachowaniom pseudokibiców są skuteczne i efektywne.

Ostatnie nowelizacje głównie pod kątem EURO 2012, ale także oczywiście dla szerszego zastosowania znowelizowanych dla bezpieczeństwa przepisów, zmieniły łącznie 10 ustaw oraz 5 kodeksów m.in.: ustawę o bezpieczeństwie imprez masowych, kodeks wykroczeń, ustawę o policji, kodeks karny, ustawę o broni i amunicji, kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia.

Najważniejsze zmiany, jakie wprowadzono w przepisach karnych dla osób naruszających ustawę o bezpieczeństwie imprez masowych oraz popełniających przestępstwa i wykroczenia w związku z ich organizacją, zostały opisane w niniejszym artykule.

Summary

The purpose of this paper is to analyze the legal regulations to assure safety during mass events, in particular football matches played in football stadiums and attempt to answer the question whether the current activities in Poland and other European Union countries to prevent aggressive behavior hooligans are efficiently and effective.

The recent amendments primarily for Euro 2012, but also of course for the wider application of revised safety rules, changed a total of 10 bills and five codes: the law on mass events security, code violations, police law, the penal code, the law on firearms and ammunition, a code of conduct in cases of misconduct.

The most important changes have been made in criminal law for those who violate the law on mass events security and committing offenses in connection with the organization described in this article.

¹¹ Ustawa z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz. U. 2009, nr 62, poz. 504 z późn. zm.), op. cit.

Bibliografia

1. Dz.U.U.E.L.1997.147.1; Dz.U.UE-sp.19-1-65
2. Dz.U.U.E.L.2002.121.1.; Dz.U.UE-sp.19-4-237
3. Europejska Konwencja Nr 120 w sprawie przemocy i ekscesów widzów w czasie imprez sportowych a w szczególności meczów piłki nożnej, Rada Europy. Strasburg 1985
4. <http://fortart.blox.pl/html/1310721,262146,21.html?636549> (pobrano 15.05.2012 r.)
5. http://golasso.pl/najwieksze-zamieszki-polskich-pseudokibicow-zaczelo-sie-przed-wojna-video-i-zdjecia,artykul.html?material_id=4f8be25a16f1da875b000000 (pobrano 05.2012 r.)
6. <http://ksiegi.emix.net.pl/wyswietl.php?user=czik&strona=27&lang=pl> (pobrano 15.05.2012 r.)
7. <http://puchar-polski.przegladsportowy.pl/Pilka-nozna-Final-Pucharu-Polski-Lech-Legia-Historia,artykul,106493,1,968.html> (pobrano 15.05.2012 r.)
8. http://stadiony.net/publikacje/wydarzenia_historyczne/wielka_tragedia_vall_ey_parade (pobrano 11.05.2011 r.)
9. http://www.bbn.gov.pl/ftp/dokumenty/wybr_zagad08.pdf (pobrano 11.05.2011 r.)
10. <http://www.forum.milicja.waw.pl/viewtopic.php?t=685> (pobrano 15.05.2012 r.)
11. <http://www.irishstatutebook.ie/1994/en/act/pub/0002/index.html> (pobrano 24.10.2011 r.)
12. <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1989/37> (pobrano 22.10.2011 r.)
13. <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1999/21/contents> (pobrano 23.10.2011 r.)
14. <http://www.polskieradio.pl/43/265/Artykul/370367,Najwieksze-zadymy-polskich-pseudokibicow> (pobrano 15.05.2012 r.)
15. <http://www.tylkopilka.pl/articles/22-lata-od-tragedii-na-hillsborough> (pobrano 13.04.2011 r.)
16. Piotrkowski P., *Szalikowcy. O zachowaniach dewiacyjnych kibiców sportowych*. Wydawnictwo Adam Marszałek. Toruń 2000
17. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny (Dz. U. 1997, nr 88, poz. 553 z późn. zm.)
18. Ustawa z dnia 20 maja 1970 r. Kodeks Wykroczeń (Dz. U. 1971, nr 12, poz. 114 z późn. zm.)
19. Ustawa z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz. U. 2009, nr 62, poz. 504 z późn. zm.)
20. Ustawa z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji (Dz. U. 1999, nr 53, poz. 549 z późn. zm.)
21. Wróbel A. (red.), Bychowska M., Daca M., Postulski W., Skibińska E., Szoplińska A., *Wprowadzenie do prawa Wspólnot Europejskich (Unii Europejskiej)*. Zakamycze 2002
22. www.anglia.goal.pl
23. www.fcliverpool.pl
24. www.sportfan.pl
25. www.polskieradio.pl